

Heade juhtumiste häda on selles, et tihti maskeerivad nad end kohutavateks juhtumisteks. Kas poleks mitte tore, kui igal keerulisel eluhetkel koputaks keegi õlale ja ütleks: „Ära muretse, see valu on kannatamist väärt. Praegu paistab küll, et oled koledal kombel ämbrisse astunud, kuid ma luban, et lõpuks saab kõik korda.” Ja sina saaksid vastata: „Suur tänu, haldjast ristiema.” Võiksid küsida isegi: „Kas ma peaksin ka viimased kuus kilo alla võtma?” ja tema vastaks: „Aga loomulikult, mu laps!”

Sellest oleks meil tublisti abi, kuid paraku elus nii see ei käi. See tõttu jääme liiga kauaks olukordadesse, mis ei tee meid õnnelikuks, või anname kärsituks muutudes liiga kergesti alla, kuigi probleem võiks ajapikku iseenesest laheneda. Me eksime, sest tihti on raske neil kahel asjal vahet teha.

Kogu aeg vaid tuleviku nimel elada oleks ütlemata ärritav. Vähe-masti nii arvas Nina. Tulgu mis tuleb.

* * *

Kahekümne üheksa aastane Nina Redmond manitses end avalikus kohas mitte nutma. Kui oled püüdnud endale kunagi sõnu peale lugeda, siis tead, et sellest pole suurt kasu. Jumaluke, ta oli ju tööl. Tööl ei tohiks nutta.

Nina mõtles, kas ka keegi teine võiks olla mõnikord tööl nutnud. Seejärel mõtles ta, et ehk on varem või hiljem teinud seda kõik, isegi Cathy Neeson oma jäikade üleblondeeritud juuste ning peeneks kriipsuks surutud suu ja alati käepärast olevate tabelitega. Seesama Cathy, kes parasjagu nurgas seisis ja käsi rinnal risti hoides tusase pilguga ruumis ringi vaatas, olles just Nina väiksele meeskonnale

pidanud erialasest kantseliidist kubiseva kõne sellest, kuidas plaanitakse kärpeid ja kuidas Birmingham ei saa enam endale kõiki seni-seid raamatukogusid lubada ja kuidas kasinusega tuleb lihtsalt ära harjuda.

Nina tõdes, et küsimuse vastus on „arvatavasti mitte”. Mõnel inimesel lihtsalt pole sisemist pisaravaru ollagi.

(Ninal polnud aimuraasugi, et Cathy Neeson nuttis tegelikult nii tööle minnes kui ka sealt tulles – enamasti lõpetas ta töö pärast kella kaheksat õhtul – iga kord, kui pidi kellegi koondama, iga kord, kui tal paluti niigi luidrast eelarvest veel paar protsenti maha lihvida, iga kord, kui tal kästi koostada mõni uuele kvaliteeditasandile jõudmist näitav dokument, ja iga kord, kui ülemus viskas reede pärastlõunal kell neli tema lauale hunniku paberitööd, kui sõitis ise järjekordsele suusapuhkusele.

Lõpuks jättis Cathy kõik sinnapaika ning läks tööle National Trusti kingitustepoodi, kus sai vaid viiendiku varasemast palgast ja töötas ajaliselt poole vähem, poetamata ühtegi pisarat. Kuid see lugu ei räägi Cathy Neesonist.)

Asi oli lihtsalt selles, mõtles Nina ja püüdis kurku tõusvat klompi alla neelata ... asi oli lihtsalt selles, et nende raamatukogu oli nii väike.

Teisipäeva- ja neljapäevahommikuti laste jututund. Kolmapäeviti tavalisest varasem sulgemisaeg. Kulunud linoleumpõrandaga päevinäinud vanaaegne hoone. Tõsi, mõnikord oli õhk veidi kopitanud. Hommikuti võttis aega, et suured lekkivad radiaatorid soojaks läheksid, aga kui ükskord siiski läksid, olid nad hetkega juba liiga kuumad ning tekitasid veidi läppunud lõhna, eelkõige eaka Charlie Evansi ümbruses, kes käis raamatukogus sooja saamas ja luges Morning Stari väga aeglaselt otsast lõpuni läbi. Nina murdis pead, kuhu oleks Charlie Evansi taolistel minna siis, kui raamatukogu lõplikult kinni pannakse.

Cathy Neeson oli selgitanud, et seni raamatukogus pakutud teenu-sed koondatakse kesklinna, kuhu luuakse „multimeedia inkubaator

ja kogemusala” ja kohvik ja „intersensoorsete kokkupuudete koda”, mida tahes see ka ei tähendaks, ehkki kesklinn oli enamikule vanuritele või lapsevankritega klientidele vähemalt ühe ümberistumisega bussireisi kaugusel.

Nende raamatukogu kaunis, kulunud viilkatusega hoone plaaniti müüa korteriteks, ja koguni nii kalliteks, mida ükski raamatukoguhoidja oma ametipalga eest endale osta ei jaksaks.

Ning Nina Redmond, see kahekümne üheksa aastane raamatukoi, pikkade kastanpruunide juuste, kahvatu jume ja siia-sinna lükitud tedretähnidega ning tagasihoidlikkusega, mis teda kõige ebasobival hetkel punastama või nutma ajas, tundis, nagu visataks ta tänavale, soojast toast välja külma tuule kätte ... maailma, kuhu paisatakse palju töötuks jäänud raamatukoguhoidjaid ühel ajal.

„Niisiis,” võttis Cathy Neeson kokku, „võite samahästi kui kohe raamatuid kokku pakkima hakata.”

Ta lausus sõna „raamatuid” nii põlgliku rõhuga, nagu kõlaks see ajast ja arust keelend tema uue Mediatech Service'i visiooni kontekstis maitsetult. Kõik need räpased, veidrad raamatud ...

* * *

Raske südame ja punetama kippuvate silmadega Nina vedas end tagaruumi. Õnneks nägid ka kõik teised enam-vähem samasugused välja. Vana Rita O'Leary, kes oleks pidanud arvatavasti juba aastakümneid tagasi pensionile minema, kuid kes oli lugejate vastu nii lahke, et kõik vaatasid mööda tõsiasjast, et ta ei näinud enam õieti viitenumbreid ja kartoteekis raamatuid enam-vähem umbes, oli puhkenud pisaraisse, ja Nina oli saanud osa oma kurbusest Rita lohutamisse ära peita.

„Kas tead, kes on varem selliseid asju teinud?” sisistas kolleeg Griffin läbi turris habeme, kui Nina temast möödus. Griffin saatis ikka veel saalis seisva Cathy Neesoni poole ettevaatliku pilgu, ja lausus siis: „Natsid. Nad sidusid raamatud pakkideks ja viskasid lõkkesse.”

„Nemad nüüd küll ei hakka neid lõkkesse viskama!” ütles Nina.
„Nemad pole ju päriselt natsid.”

„Seda kõik arvavadki. Aga enne, kui arugi saad, on natsid kohal.”

* * *

Raamatute lõpumüük, kui nii võib öelda, oli kulgenud hämmastava kiirusega, sest enamik nende raamatukogu lugejaist oli piirdunud odavmüügikastides kümnepennisteks hinnatud vanade lemmikute lappamisega, jättes läikivad uued eksemplarid puutumata.

Nüüd oli aeg sealmaal, et järelejäänud raamatud tuli kokku pakida, nii et need saaks toimetada keskraamatukokku, kuid Griffini niigi morn nägu oli tusesem kui muidu. Tal oli pikk, ebameeldivalt hõre habe ja ta suhtus põlgusega inimestesse, kes ei lugenud neid-samu raamatuid, mis talle meeldisid. Kuna ainukesed raamatud, mis talle meeldisid, olid veidrad 1950. aastate lood – mida kohe kindlasti enam juurde ei trükita – Fitzrovia piirkonna frustree-ritud noormeestest, kes jõid liiga palju, tekkis tal palju võimalusi oma suhtumist välja näidata. Ta rääkis ikka veel raamatupõletajatest.

„Aga neid ju ei põletata! Need viiakse linnas sinna suurde kohta kokku.”

Nina ei suutnud sõna *mediatech* isegi välja öelda.

Griffin turtsatas. „Kas sa oled nende plaane näinud? Kohvikud, arvutid, DVD-d, lilled, kontorid, inimesed, kes teevad kulude-tulude analüüsi ja ahistavad töötuid – vabandust, korraldavad *mindfulness*-töötube. Terves selles neetud kohas pole raamatute jaoks ruumigi.” Ta osutas tosina raamatukasti poole. „Ja sellest saab prügimägi. Neist hakatakse teid ehitama.”

„Ei hakata!”

„Hakatakse küll! Seda nad teevad surnud raamatutega, kas sa siis ei tea? Kasutavad teedehitusel aluskihina. Nii et suured autod saaksid sajanditevanustest ideedest ja haridusest üle veereda, õpihimu

oma suurte lollakate rehvidega metafooriliselt tuhaks tampida, nagu kelgivad „Top Gari” idioodid, kes planeeti tapavad.”

„Sa pole vist täna hommikul kõige paremas tujus, Griffin, eks ole?”

„Kas te kaks võiksite siin natuke kiiremini liigutada?” ütles Cathy Neeson sisse tormates, hääles ärevus. Neil oli eelarves nii palju raha, et vaid üheks pärastlõunaks ära vedu tellida; kui nad õigeks ajaks kõike peale laadida ei jõua, tooks see Cathyle tõsiseid pahandusi.

„Just nii, komandant *Über-Führer*,” pomises Griffin endamisi, kui Cathy jälle välja tormas, lühike blond soeng jätkuvalt liikumatu. „Issand, see naine on nii õel, et lausa uskumatu.”

Ent Nina ei kuulanud teda. Selle asemel vaatas ta ahastades tuhandeid kõiteid enda ümber, mis nägid oma kaunite kaanepiltide ja optimistlike arvustustega nii lootusrikkad välja. Määrata ükski neist prügi hulka kuuluvaks oli südantmurdev: need olid ju raamatud! Nina jaoks oli see kui koerte varjupaiga sulgemine. Ja polnud lootustki, et nad kõik selle tänase päevaga korda jõuaksid ajada, ükskõik mida Cathy Neeson arvas.

Ja kui Nina kuus tundi hiljem pööras oma Mini Metroga väikse maja ette, mida ta toakaaslasega jagas, oli auto just seetõttu köidetest pungil.

* * *

„Oi ei,” ütles Surinder uksele vastu tulles ja käsi üsnagi muljetavaldavale rinnale risti pannes. Naise näol oli tusane ilme. Nina oli tutvunud tema emaga, kes oli politseiülem. Surinder oli pärinud oma ema ilme. Ta kasutas seda Ninaga suheldes üpris tihti. „Neid sa siia ei too. Kindlasti mitte.”

„Aga need lihtsalt ... Tähendab, need on täiuslikus seisukorras.”

„Asi pole selles,” vastas Surinder. „Ja ära vaata mind sellise pilguga, nagu oleksin orvud uksele minema saatnud.”

„Noh, mõnes mõttes ...” alustas Nina, püüdes mitte väga anuvana paista.

„Maja karkass ei pea nendele vastu, Nina! Ma olen seda sulle juba rääkinud.”

Nina ja Surinder olid väikest terrassiga maja jaganud õnnelikult juba neli aastat, sellest ajast saati, kui Nina Chesterist Edgbastonisse tuli. Nad polnud teineteist varem tundnud ja seetõttu oli neil hea väljavaade saada toakaaslastest sõpradeks, mitte kolida kokku sõbraga, kellega siis hiljem tülli minna.

Nina tundis tihti muret, et Surinder leiab endale mõne tõsiseltvõetava noormehe ja kolib tema juurde või kutsub tolle enda juurde elama, kuid hoolimata suurest hulgast kosilastest polnud seda veel juhtunud, ja see oli osutunud praktiliseks asjade käiguks. Surinder oli küll mõista andnud, et tema pole ainuke, kellega selline asi võiks juhtuda. Kuid Nina halvav tagasihoidlikkus ja eraklik harjumus pidevalt lugeda tähendas seda, et mõlemad olid üsna kindlad, et Surinderil näkkab esimesena. Nina oli alati olnud vaikne, hoidnud kõrvale, jälginud maailma läbi romaanide, mida talle lugeda meeldis.

Lisaks mõtles Nina pärast järjekordset kohmetut õhtut koos Surinderi seltskondlikult saamatute sõpradega, et ta polnud lihtsalt kohanud kedagi, keda annaks võrrelda tema armastatud raamatute kangelastega. Härra Darcy või Heathcliff, või õige tuju korral isegi Christian Grey ... Need närveerivad, kleepuvate kätega poisid, kellele ta ei osanud kunagi midagi naljakat, ammu mitte vaimukat öelda, ei saanud neile ligilähedalegi. Nad ei taarunud kasimatute ja raevukatena üle Yorkshire'i nõmmede. Nad ei keeldunud sinuga ballil tantsimast, endil südame salasopis sinu vastu sügav, elukestev kirk möllamas. Nad lihtsalt jõid end jõulupeol täis, nagu tegi ka Griffin, ja üritasid sulle keelt kurku ajada, samal ajal tundide kaupa jahudes, kuidas neil pole oma tüdruksõbraga tegelikult üldse nii tõsine suhe. Olgu sellega kuidas on. Mis puutus raamatutesse, siis nende jaoks polnud lihtsalt ruumi. Raamatuid oli juba niigi kõikjal. Raamatud trepimademel, raamatud trepiastmetel, raamatud, mis olid juba Nina toa vallutanud, raamatud, mis olid hoolikalt

elutuppa laotud, raamatud vannitoas, igaks juhuks. Ninale meeldis teadmine, et iga hingelise kriisi puhuks on tal „Väikesed naised” alati käepärast.

„Aga ma ei saa neid välja külma kätte jätta,” anus ta.

„Nina, see on hunnik vanapaberit! Millest osa haiseb!”

„Aga ...”

Surinderi ilme ei muutunud, kui ta tõsiselt Ninale otsa vaatas. „Nina, ma hoiatan veel kord. Olukord on täielikult kontrolli alt väljumis. Sa pakid raamatukogu veel terve nädala kokku. Asi läheb aina hullemaks ja hullemaks.”

Ta astus sammu lähemale ja haaras hunniku otsast võrratu armastusromani, mis oli üks Nina lemmikuid.

„No vaata seda! See sul juba on.”

„Jah, ma tean, aga see on kõvakaanelise esimene trükk. Vaata vaid! See on nii ilus! Täiesti lugemata!”

„Ja see jääbki lugemata, sest su lugemisviir on minust kõrgem!”

Mõlemad noored naised seisid õues, sest Surinder oli ennist suurt pahameelt tundes majast välja tormanud.

„Ei!” ütles Surinder häält tõstes. „Ei. Seekord panen sellele käe kindlalt ette.”

Nina tundis, kuidas hakkab värisema. Ta mõistis, et nad on tüli äärel, ja ta ei suutnud ei riidu ega mitte mingisugust vaidlustki kannatada. Ka Surinder teadis seda.

„Palun,” ütles Nina.

Surinder laiutas käsi. „Armas aeg, nagu lööksin maaslamajat ... Sa pole töökohavahetuse asjus midagi ette võtnud, ega ju? Sa ei tegele sellega mitte üks raas. Heidad lihtsalt pikali ja mängid surnut.”

„Muide,” sosistas Nina kõnniteed jõllitades, kui uks nende selja taga kinni löi. „Ma unustasin täna hommikul võtmed koju. Ma arvan, et oleme end välja lukustanud.”

Surinder oli saatnud talle kõigepealt vihase pilgu, kuid siis, taevale tänu, pärast politseiülema näo tegemist purtsatas lõpuks naerma. Nad kõndisid tänavanurgani, astusid sisse väiksesse pubisse, mis tavaliselt kihas, kuid tol õhtul polnud liiga rahvarikas, ja leidsid ühe hubase nurgakese.

Surinder ostis pudeli veini, mida Nina pelglikult vaatas. See oli tavaliselt halb märk ja tähendas mis-Ninal-viga-on-vestluse algust, mis üldiselt pärast teist klaasi aset leidis.

Lõppude lõpuks polnud selles ju midagi halba, eks ole? Raamatute armastamises ega oma töökohta armastamises ega taolises elus? Kena, õdus. Rutiinne. Või vähemalt selline ta elu oli olnud.

„Ei,” ohkas Surinder pärast teise klaasi tühjendamist.

Nina manas näole pikaks piinavaks kuulamiseks valmis ilme. Surinder töötas ehete impordi ettevõttes, koordineerides raamatute ja teemantide ostu-müüki. Ta oskas seda hästi. Kõik kolleegid kartsid teda. Nii tema asjaajamis- kui ka hiilimisoskusest räägiti legende.

„Asjad ei ole ju hästi, ega ju, Neens?”

Nina keskendus klaasile enda ees, soovides, et tähelepanu oleks kusagil mujal.

„Mida töötumetist öeldi?”

„Seda et ... et raamatukogudes pole kuigi palju töökohti järel, mitte pärast kärpeid. Need topitakse vabatahtlikke täis.”

Surinder turtsatas. „Kenasid vanatädikesi?”

Nina noogutas.

„Aga nad ei oska inimestele õigeid romaane soovitada! Nad ei tea, mida peab üheksa-aastane pärast „Harry Potterit” lugema.”

„Patrick Nessi „Alistumatut pistoda”,” vastas Nina automaatselt.

„Täpselt sellest ma räägingi! See on kogemus! Kas nad oskaksid tellimisprogrammiga ümber käia? Kartoteekida? Kontoritööd teha?”

Nina raputas pead. „Ega vist.”

„Niisiis, kuhu sa peaksid minema?”

Nina kehtas õlgu. „Uues meediainkubaatoris võib olla abilisi vaja, kuid selleks peaksin meeskonnatöö arendamise kursuse läbi tegema ja uuesti kandideerima.”

„Meeskonnatöö arendamise?”

„Jah.”

„Ja sina?” Surinder naeris. „Kas panid end kirja?”

Nina raputas pead. „Griffin pani.”

„Sa igatahes pead seda tegema.”

Nina ohkas raskelt. „Küllap vist.”

„Sa jääd oma tökohast ilma, Nina! Sa jääd sellest ilma! Pärastlõunati ringituiamine ja Georgette Heyeri lugemine ei muuda seda, ega?”

Nina raputas pead.

„Võta end kokku!”

„Kui võtan, kas võin siis raamatud majja tuua?”

„Ei!”